

Martin Heidegger

Wat is metafysica?

Vertaald en van een inleiding voorzien
door Vincent Blok

 DAMON

Inhoud

Voorwoord van de vertaler	7
‘Wat is metafysica?’ of de vraag naar <i>echte</i> filosofie. Inleiding bij de Nederlandse vertaling van <i>Was ist Metaphysik</i> van Martin Heidegger	9
Inleiding	27
Wat is metafysica?	49
Nawoord	73

Voorwoord van de vertaler

Heideggers *Wat is metafysica?* bevat drie teksten. De hoofdttekst betreft de inaugurele rede die Heidegger op 24 juli 1929 hield bij de aanvaarding van zijn ambt als hoogleraar aan de universiteit van Freiburg in Breisgau. *Wat is metafysica?* verscheen in eerste instantie als afzonderlijke publicatie in 1929. Aan de vierde oplage van de tekst uit 1943 voegde Heidegger een *Nawoord* toe. Aan de vijfde oplage van de tekst uit 1949 voegde hij een *Inleiding* toe.

Deze uitgave volgt de vijftiende oplage van de separate editie bij Klostermann in Frankfurt am Main (1998) die gelijk is aan de tweede herziene oplage van *Wegmarken* in band 9 van de verzamelde werken (1976). Ze bevat daarnaast ook de randopmerkingen van Heidegger uit zijn eigen handexemplaren van *Wat is metafysica?*

Wat is metafysica? werd reeds eerder vertaald door M.S.G.K. van Nierop en van een inleiding en commentaar voorzien door J.M.M. Aler (Nederlandse Heidegger-Bibliotheek, Lannoo: Tielt-Utrecht 1970). Bij deze vertaling is gekozen voor een zelfstandige vertaling van de Duitse tekst in hedendaags Nederlands, waarbij tevens gebruik is gemaakt van de eerdere vertaling.

In mijn inleiding wordt een nadere situering van *Wat is metafysica?* voor ons hedendaagse filosofische nadenken ondernomen. Een nadere situering van de tekst in het oeuvre van Heidegger kan daardoor achterwege blijven.

Graag spreek ik mijn hartelijke dank uit aan Chris Bremmers, Alfred Denker en Martijn Pieterse. Zij hebben met hun

kritische commentaar en suggesties met betrekking tot vertaling en formulering een grote bijdrage geleverd aan de definitieve tekst. Chris Bremmers verdient daarbij speciale dank voor zijn hulp om tot een *fenomenologische* vertaling van deze weerbarstige tekst te komen.

Vincent Blok

‘Wat is metafysica?’ of de vraag naar echte filosofie

Inleiding bij de Nederlandse vertaling van
‘Was ist Metaphysik?’ van Martin Heidegger*
Vincent Blok

Vandaag de dag moeten we uiterst voorzichtig omspringen met termen als metafysica en filosofie. Kan ik mijzelf een filosoof noemen, als ik mijzelf vergelijk met de traditie van de filosofie? Kan ik claimen ‘een’ filosofie te hebben? De hedendaagse filosofie is ofwel commentaar op de geschiedenis van de filosofie, ofwel een epigonale variatie op een traditionele filosofie, ofwel een sociologisch of politiek georiënteerde cultuurkritiek. Met andere woorden: als de filosofie vandaag de dag nog bestaat, dan kennen we die alleen nog maar als traditie die is afgesloten.

In dit verband is het uiterst relevant de vraag te stellen: Wat is metafysica? Alleen suggereert die vraag dat de hedendaagse filosofie nu niet echt en hooguit een aberratie is van de echte filosofie, en dat we weer moeten vragen naar de echtheid, de puurheid, de oorspronkelijkheid. Ons spreken beoogt dan een renaissance van de filosofie. Toch moet de vraag naar echte filosofie een andere weg bewandelen. Waarom?

De heersende opvatting is dat de afsluiting van de filosofie het gevolg van de wetenschappen is. Vroeger was de taak van de

* Deze inleiding is een bewerking van een voordracht die op 28 november 2007 tijdens het congres *Echte filosofie* aan de Universiteit Leiden gehouden werd. Voor vragen, commentaar en meer informatie: www.vincentblok.nl

De teruggang in de grond van de metafysica

Descartes schrijft aan Picot, die de *Principia Philosophiae* in het Frans vertaalde: 'Ainsi toute la Philosophie est comme un arbre, dont les racines sont la Métaphysique, le tronc est la Physique, et les branches qui sortent de ce tronc sont toutes les autres sciences ...' (vgl. De editie van Adam en Tannery, band IX, blz. 14).

We vragen, om bij dit beeld te blijven: In welke bodem vinden de wortels van de boom van de filosofie hun houvast? Uit welke grond ontvangen de wortels en daardoor de gehele boom hun voedende sappen en krachten? Van welk element zijn - in grond en bodem verborgen - de dragende en voedende wortels van de boom doortrokken? Waarin rust het wezen van de metafysica, waarin roert ze zich? Wat is de metafysica, wanneer we haar vanuit haar grond bezien? Wat is in de grond van de zaak überhaupt metafysica?

Ze denkt het zijnde als het zijnde. Overal waar wordt gevraagd wat het zijnde is, is dit zijnde als zodanig in zicht. Het metafysische voorstellen dankt dit zicht aan het licht^a van het zijn. Het licht, dat wil zeggen wat een dergelijk denken als licht ervaart, komt zelf niet meer in het zicht van dit denken; het stelt het zijnde namelijk telkens en alleen voor met het oog op het zijnde. Vanuit dit oogpunt vraagt het metafysische denken weliswaar naar de zijnde bron en naar een ver-

a 5. oplage 1949: open-baring

oorzaker van het licht. Dit licht zelf geldt als verhelderd genoeg, doordat het zorgt voor de doorzichtigheid van elk uitzicht op het zijnde.

8 Hoe het zijnde ook mag worden uitgelegd, als geest in de zin van het spiritualisme, als stof en kracht in de zin van het materialisme, als worden en leven, als voorstelling, als wil, als substantie, als subject, als *energeia*, als eeuwige terugkeer van het gelijke, telkens verschijnt het zijnde als zijnde in het licht van het zijn. Steeds als de metafysica het zijnde voorstelt heeft het zijn zich altijd al geopenbaard. Zijn is in een zekere onverborgenheid (*Ἀλήθεια*) aangekomen. Of, en op welke wijze zijn een dergelijke onverborgenheid met zich meebrengt, of, en op welke wijze het zijn zichzelf in de metafysica en als metafysica naar voren brengt^a, blijft verhult. Het zijn wordt niet gedacht naar z'n ontbergende wezen, dat wil zeggen naar z'n waarheid. Niettemin spreekt de metafysica vanuit de onopgemerkte openbaarheid van het zijn, als zij haar antwoorden geeft op haar vraag naar het zijnde als zodanig. De waarheid van zijn kan derhalve de grond heten, waarin de metafysica houvast vindt als de wortel van de boom van de filosofie en van waaruit ze wordt gevoed.

Omdat de metafysica het zijnde als het zijnde bevraagt, houdt ze zich aan het zijnde en wendt ze zich niet tot het zijn als zijn. Als wortel van de boom stuurt ze alle sappen en krachten de stam en zijn takken in. De wortel vertakt zich in grond en bodem, opdat de boom daaruit kan ontstaan en het kan achterlaten ten gunste van de groei. De boom van de filosofie ontspruit aan de bodem waarin de metafysica wortelt. Grond en bodem vormen weliswaar het element waarin de wortel van de boom weest, maar de groei van de boom is

a 5. oplage 1949: naar-voren-brengen: gewaarworden de onverborgenheid en in dit onverborgene aanwezige. In het aanwezig verbergt zich: naar-voren-bréngen van onverborgenheid, die het aanwezige laat aanwezig. 'Het zijn zelf' is het zijn in z'n waarheid, welke waarheid tot het zijn behoort, dat wil zeggen, in welke waarheid 'zijn' zich oplost.

